

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง คำกริยาและคำช่วยกริยา
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง สุนทรการสื่อสาร
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง คำกริยาและคำช่วยกริยา
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๔๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

๑. คำกริยา

คำกริยา คือคำที่เป็นส่วนหลักของกริยาวลี ซึ่งเป็นหัวใจของประโยค สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (๒๕๕๕: ๓๒-๓๔) แบ่งคำกริยาไว้ ๒ ประเภท คือ กริยาที่มีหน่วยกรรมและกริยาที่ไม่มีหน่วยกรรม ดังนี้

๑) คำกริยาที่มีหน่วยกรรม (สกรรมกริยา)

เป็นคำกริยาที่มีนามวลีตามหลัง ทำหน้าที่เป็นกรรมหรือผู้ถูกกระทำ เช่น

- ฉันทกินขนม	ขนม	เป็นกรรมของกริยา กิน
- พ่อฟังข่าว	ข่าว	เป็นกรรมของกริยา ฟัง
- น้องอ่านหนังสือ	หนังสือ	เป็นกรรมของกริยา อ่าน
- ชาวนาเกี่ยวข้าว	ข้าว	เป็นกรรมของกริยา เกี่ยว

๒) คำกริยาที่ไม่มีหน่วยกรรม (อกรรมกริยา)

เป็นคำกริยาที่ไม่ต้องมีนามวลีทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรม หน่วยเติมเต็มหรือหน่วยเสริมความตามหลัง เช่น หัวเราะ ตก ชื่น ตาย ยืน เดิน เสียใจ ดีใจ วิทก กังวล เซ็ง สนุก ฯลฯ

- เด็กหัวเราะ
- ฝนตก
- เราเสียใจ
- วัยรุ่นเซ็ง

ลักษณะของคำกริยา

๑) คำกริยาบอกอาการ เช่น คาบ กิน เดิน นั่ง นอน ไหว้ ดู

๒) คำกริยาบอกสภาพ เช่น ฉลาด อ้วน ผอม สวย

หน้าที่ของคำกริยา

- ๑) ทำหน้าที่เป็นกริยาสำคัญของประโยค เช่น คนกินข้าว นกบินมาเป็นฝูง เป็นต้น
- ๒) ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค เช่น กินมากทำให้อ้วน เป็นต้น
- ๓) ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค เช่น ฉันชอบเดินแอร์บิกตอนเช้า เป็นต้น
- ๔) ทำหน้าที่ช่วยขยายกริยาสำคัญให้มีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น พี่คงจะกลับบ้านเย็นนี้ เป็นต้น
- ๕) ทำหน้าที่ช่วยขยายคำนามให้เข้าใจเด่นชัดขึ้น เช่น ฉันชอบกินกล้วยเดี่ยว ผัด เป็นต้น

๒. คำช่วยกริยา

คำช่วยกริยา คือคำที่ไม่ใช่คำกริยาและไม่ปรากฏตามลำพัง แต่จะปรากฏร่วมกับคำกริยาและอยู่ข้างหน้าคำกริยาเสมอเพื่อบอกความหมายทางไวยากรณ์ของกริยา สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. ๒๕๕๕: ๔๐-๔๑) แบ่งคำช่วยกริยา ดังนี้

- ๑) แสดงความหมายบอกกาลว่าเป็นอดีตหรืออนาคต เช่น
 - หมอ**ได้**ผ่าเอาเนื้อร้ายออกหมดแล้ว (แสดงอดีต)
 - ฉัน**จะ**ไปหาเขาพรุ่งนี้ (แสดงอนาคต)
- ๒) แสดงความหมายว่าเกิดเหตุการณ์อยู่ในขณะใดขณะหนึ่ง เกิดเหตุการณ์เป็นประจำ หรือเหตุการณ์เพิ่งสิ้นสุดไป เช่น
 - ผม**กำลัง**อาบน้ำอยู่ เลยรับโทรศัพท์ไม่ได้ (แสดงเหตุการณ์ขณะใดขณะหนึ่ง)
 - เขามักออกไปวิ่งทุกเย็น (แสดงเหตุการณ์ที่ทำเป็นประจำ)
 - นาฬิกา**เพิ่ง**ตาย (แสดงเหตุการณ์ที่เพิ่งสิ้นสุดไป)
- ๓) แสดงมาลาคาดคะเน ขอร้อง บังคับ เช่น
 - เย็นนี้ฝน**คง**ตกแน่ (คาดคะเน)
 - เขายัง**รับ**ราชการอยู่**มั้ง** (คาดคะเน)
 - คุณ**ต้อง**คืนเงินผมให้ได้ (บังคับ)
 - **โปรด**ดสับบุหรี่ยในอาคาร (ขอร้อง)

๔) แสดงวาทจกัว่าเป็นผู้รับการกระทำ เช่น

- รถเราถูกรถคันนั้นเฉี่ยวเอา
- เจ้าตูบโดนขัง

๕) คำช่วยกริยาบางคำมักใช้ร่วมกับคำว่า “ไม่” เพื่อบอกความปฏิเสธ เช่น

- เขาไม่ค่อยออกอำลังกาย
- เขาไม่สู้จะแข็งแรงทำไหรรัก